

Erich Maria Remarque

Inamicul

Integrala povestirilor despre
Primul Război Mondial

Ediție de Thomas F. Schneider

Traducere din limba germană
de Alexandra Nicolaescu

POLIROM
2023

Cuprins

Jürgen Tamen	5
Tânărul profesor.....	19
Inamicul	29
Tăcerea de la Verdun	45
Karl Broeger în Fleury	61
Soția lui Josef.....	77
Povestea despre iubirea lui Annette	95
Straniul destin al lui Johann Bartok	113
„Am avut un vis azi-noapte...“	127
Pe drum	145
<i>Surse</i>	165

Nu este vorba despre acele cruci de la marginea drumului, care pot fi văzute, subțiri și întunecate, la intervale de câteva clipe. Strâmbe și foarte obosite, ele cresc din iarbă, bătute de atâtea vânturi, ostenite de la trecerea norilor, crucile războiului de la 1870. Copacii tineri și zvelți care au fost plantați printre ele au devenit de mult arbori, cu crengi falnice pline de păsări ciripind. Vechile tranșee nu mai provoacă teamă, abia dacă mai amintesc de moarte – par deja un fel de parc, pitoresc și suav, un pământ bun într-un ținut bun.

Nu este vorba despre caracteristicile acestei regiuni frumoase și îngrozitoare, care a fost mereu un câmp de luptă și unde războiul și-a lăsat urmele timp de secole, precum straturile unei stânci, sediment peste sediment, strat peste strat, război după război, chiar și astăzi putându-se recunoaște exact semnele, de la luptele regilor Franței până la tranșeele din Mars la Tour și gropile comune de la Douaumont.

Nu este vorba nici despre senzația misterioasă și ambiguă de pe acest pământ, unde

liniile moi și albastre de la orizont nu reprezintă doar dealuri și zone împădurite, ci și forturi ascunse; vârfulurile lor line nu înfățișează doar lanțuri deluroase, ci și înălțimi puternice, fortificate; acolo unde văile idilice au rol de tranșee, văi ale morții, locuri de adunare, zone de defilare; și acolo unde micile dealuri sunt în același timp și poziții de artilerie betonate, cuiburi de mitralieră, perforate de depozitele cu muniție și galerii; fiindcă aici totul s-a transformat în strategie. În strategie și morminte.

Este vorba despre tăcere. Tăcerea cumplită de la Verdun. Tăcerea de după luptă. O tăcere cum nu mai este alta pe lume; căci până acum toate luptele le-a câștigat, în cele din urmă, natura; viața a răsărit din nou din distrugere, orașele au fost reconstruite, pădurile au înflorit și în doar câteva luni se legănau din nou pe câmpii grânele tinere. Dar în acest ultim război, mai îngrozitor decât toate cele dinainte, a câștigat pentru prima oară distrugerea. Aici se aflau sate care nu au mai fost reconstruite, sate din care nu a

mai rămas nicio cărămidă. Pământul de sub ele este încă plin de amenințarea morții, o putere explozivă vie, plin de grenade, mine și gaze toxice, astfel încât orice lovitură de târnăcop sau lopată este periculoasă. Aici existau copaci care nu au mai răsărit nicio dată, căci nu doar coroanele și trunchiurile lor au fost retezate, ci chiar și cele mai adânci rădăcini au fost sfărâmate și transformate în așchii. Aici existau câmpii peste care nu va mai trece nicio dată plugul, deoarece sămânța lor este acum compusă doar din oțel, oțel și iar oțel.

În gropile lăsate de exploziile grenadelor pe acest pământ perforat mai crește totuși câte o iarbă sălbatică ciufulită și palidă. Și pe margini au înflorit maci roșii și mușețel, și chiar un arbust mai răsare dezordonat și timid din mijlocul resturilor; dar această vegetație sărăcăcioasă doar sporește sentimentul de tăcere și dezolare. Este ca și cum acest loc ar fi o întrerupere în desfășurarea vieții, ca și cum timpul s-ar fi oprit în loc; ca și cum timpul și-ar fi oprit motoarele din

compasiune nu doar pentru întâmplările din trecut, ci și pentru cele viitoare. Nicăieri în lume nu mai există un astfel de pământ. Chiar și un deșert este mai viu, căci tăcerea sa este organică.

Nicăieri în lume nu mai există o astfel de tăcere, întrucât tăcerea aceasta este de fapt un strigăt năvalnic împietrit în timp. Nu regăsim aici liniștea dintr-un cimitir; căci printre viețile obosite și pierdute nu se odihnesc tinerețea sau entuziasmul; aici a fost prefăcută în atomi puterea măreață din ochii a sute de mii de oameni, forța care le permitea să respire, să vadă, să se ascundă sau să lupte; aici, în spasmul încordat al autoapărării, era dorită, ba chiar gustată, viața, iar orice sentiment era mai pătimaș, mai viu, mai arzător și uitat mai repede decât altcândva înainte; și peste această voință deznădăjduită și încordată, peste acest vârtej compus din acțiune, chin, speranță, teamă și poftă de viață cădeau ca o grindină schije și gloanțele. Și atunci se sfărâma cel mai tenace și mai fragil lucru de pe lume, viața cu pulsul ei, iar marele

întuneric îi înghițea pe cei peste opt sute de mii de bărbați.

Peste aceste câmpii încă mai plutesc anii pierduți, acei ani care nu s-au întâmplat nicio dată și care nu își găsesc liniștea – strigătul tinereții a fost înăbușit prea devreme, și-a găsit sfârșitul mult prea timpuriu. Iar noaptea ei răsar din pământ asemenea unor lumini fantomatice.

Din văzduh coboară un vânt gri, de plumb și topește strălucirea toamnei, focul ei viu și lumina sa aurie. Din văzduh coboară tăcerea care transformă zilele frumoase într-unele terne și lipsite de viață, ca și cum soarele ar fi dispărut în întuneric precum în acea după-amiază de pe Golgota. Din văzduh coboară nume în amintiri. Vaux, Thiaumont, Belleville, pământ rece, prăpastie a morții, colina 304, bărbat ucis – câte nume! Au trăit timp de patru ani sub urletul gigantic al morții, acum tăcerea lor nesfârșită ne cuprinde. Nici o *Cook's Party*, nicio excursie de o zi plăcută la prețuri acceptabile, care include vizita adăposturilor la lumina romantică a

carbidului, nu poate schimba nimic. Acest ținut aparține morților.

Dar în acest pământ care a fost răscolit iar și iar de grenade, în acest ținut al spaimei înmărmurite, în aceste peisaj de cratere, trăiesc oameni. Abia dacă-i vezi, atât de bine s-au adaptat de-a lungul timpului, atât de puțin se pot distinge de mediul lor înconjurător. Hainele lor sunt galbene și gri, murdare de la victimele lor. Uneori sunt cu sutele, alteori putem număra mii, dar lucrează singuri și sunt atât de risipiți, încât par întotdeauna să fie doar câțiva – ca niște furnici harnice în gropile goale. Ei duc o viață pentru ei înșiși, rămân adeseori luni întregi în barăci și vin arareori în sate. Ei sunt căutătorii.

Câmpurile de luptă au devenit obiect de speculă. O companie a primit de la guvern dreptul de a colecta tot metalul de valoare. Și în acest scop au fost angajați căutătorii. Ei vânează orice are valoare din punct de vedere al metalului, puști vechi, proiectile neexplodate, bombe, șine de tren, role de sârmă, lopeți – pentru ei, aceste câmpuri ale